

fæste- husmænd/gaardmænd.

Håndværkere og fæstere af gård & hus udgjorde ialt 27 familier fordelt som følgende:

8 vævere
6 grovsmede
3 hjulmænd
2 snedkere og huggere (tømrere)
2 trækomænd
1 murer
1 møller
1 skomager
1 skrædder
1 maler
1 rokkedrejer
1 kurvemager
og 1 skipper

Gård
tegnet af Viggo Nielsen

Yderligere var 71 daglejere/ indsidere, folk uden jord, der boede til leje hos de øvrige fæstebønder.

33 aftægtsnydere, gamle, der boede hos børnene, 12 almisselemmer, der boede i sognets 3 fattighuse.

Slut på ranglisten fandtes: 0 pers. i straffeanstalten Stege.

Vi får her et lille billede af et fattigt, af godser begrænset sogn, med den ret store kirkeby Mern, der lå hen med sine væklende lerklinede og stråtmåte rønner, med gårde og huse, som klyngede sig romantisk omkring de to gadekæder, og hvor den eneste teglhængte og nogenlunde brandsikre bygning var kirken.

Sådan en landsby var da heller ikke noget for de driftigste håndværkere nogen tid endnu...

En Husflidsskole med aktiviteter, der smittede.

Det var nogle få og ikke særlig kultiverede fornøjelser, ungdommen samledes om på egnen her i midten af 1800 tallet.

Der blev f.eks. arrangeret "legestue" hos en eller anden fæstegårdmand i "øverste stuen", hvor ungdommen så dansede vildt lige til den lyse morgen til tonerne af den lokale violinist.

Alle bønderkarlene gav hver 8 skilling, men pigerne gik frit med. For pengene fik alle et "rundtenom hvedekøbe" med smør og ost. Derefter skulle karlene

Mern Mølle
tegnet i 1911 af Viggo Nielsen,
Mern.

betale for hver snaps, de drak, og det kunne blive ikke så få gennem en lang nat...

Løgene var også de grovest tænkelige, som når en pige ankom glad og leende-ådd, så skulle "Ådden tages af tøsen". Karlene fangede hende, lagde hende op på et bord, så lagde de en malkekran, (dvs. en halmbundet kran, som pigerne brugte at lægge på hovedet, når de bar den tunge malke-spænd hjem fra marken), på maven af hende, og med en saks klippede de og med en ildtang trak de så en flig af hendes forklæde. Den naive operation kendte karlene fra deres jævnlige kasteration af sogrise.

Under skral af latter fortsatte man med under "aagkyndigt" opsyn at forcere en stakkels pige til at tisse i en flaske - uden at spilde... og der var flere for pigerne nedværdigende lege.

Danmarksmesteren i skydning,

den 24 årige Chr. Rosthøj kommer til egnen.

„Oprør det vil vi ej nej stop!
Men skaal for dem der rører op!“

Sådan opmuntrede Hostrup til skyttesagen el. "hjemmeværnet" efter 1864 nederlaget.

Nu blev der rigtignok rørt grundigt op mellem unge som ældre på egnen, med Rosthøj som blev antaget som skovridder på Oremandsgaard i 1865.

Han startede straks en husflidsskole for egnens ungdom i Sneulker Løvs værksted ude i Gederød.

Senere i 1872, lod han de dygtigste af karlene rejse "Snittesholen" i skoven ved Kragevig.

Skolen blev om ikke egnens første tekniske skole så det første sprællevende forsamlingshus.

Det var stedet, hvor egnens karle samledes, men også pigerne, der vinteraftenerne tidligere havde siddet flittigt ved tælle lyset med deres håndarbejde, medens karlene smørkede boblede.

I skolen blev alle undervist i at lave deres eget værktøj. Fiskeren kunne lave net, bygge båd og bondekarien kunne snitte egne træsko, træskovie, kar, tøjrepæle og husmanden smedkerere sit eget bihus m.m.

Arbejdet gik fra hånden med sang og musik fra

„Danmarks Skyttekonger anno 1864“, skovridder Chr. Rosthøj, Oremandsgaard. Samtidig bladtegning